

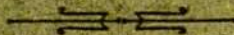
Nr. 2, vol. 23

1924

ŽVAIGŽDĖ - The STAR.

A LITHUANIAN MONTHLY PUBLICATION, PUBLISHED BY A. MILUKAS & CO. AT 3654 RICHMOND STR., PHILADELPHIA, PA. YEARLY SUBSCRIPTION \$2.00, SINGLE COPY 25 c.

Vasario m. -- February, 1924

Entered as second class matter at the Philadelphia Post Office under Act of March 3, 1879.

“AUŠROS” 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

(Atspauda iš “Žvaigždės”)

**Štai tu, anot “Tėvynės” ir “Draugo”
istorinių knygų Pirmosios Dalies įtampa:**

1) “Aušros” įkurėjas apie vysk. A. Baranauską. To paties — 2) “Aušros” genezis. 3) Aušrininkai rašytojai, pasak Šliupą ir Totoraitį. 4) Turciniskio eilės “Aušrininkams”. 5) (J. Pranaičiūtė Apie prof. Volterį. 6) Prof. Volteris “Aušros” 40 metų sukaktuvių paminėjimui. 7) Pirmojo “Aušros” numerio ir kitų žymesnių — viso 40 puslapių fotografijos. 8) “Musų Karionių Metų” skyriuje laišakai: Dr. J. Basanavičiaus, Dr. J. Gaidžio ir S. Kušelevskio ir Dr. V. Kudirkos. Vieno Dr. Basanavičiaus laiško fotografiška fascimile (4 puslapiai). Paveikslai I-je dalyje: Namai, kur S. Daukantas gimė, Dr. Basanavičiaus namai Bulgarijoje. Dr. Basanavičius—1893 m. Vysk. A. Baranauskas, Eroliai Juškevičiai: kun. Antanas ir prof. Jonas; A. J. Višteliauskas, Dr. J. Šliupas, Jurgis Mikšas, Martynas Jankus; Jubilėjinis Aušrininkų paveikslas: inž. Petras Vileišis, P. Matulionis, Dr. J. Bulota, V. Palukaitis, prel. K. Prapuolenis, J. Jablonskis, Dr. J. Basanavičius, A. Jakštas, Al. Fromas-Gužutis, kun. J. Lideikis-Mažutis, K. Sakalauskas-Vanagaitis, J. Mačys-Kėkštas, Pr. Vaičaitis, prof. K. Jaunis, Petras Kriaučiūnas, Peterburgo lietuvių grupėje, kun. S. Gimžauskas, prof. S. Volteris, M. Davaina Silvestravičius-Wewersys-žaktys, prel. J. Maciulevičius-Maironis, Dr. P. Pietaris, Dr. J. Šliupas, Gerutis-kun. Balvočius, J. Adomaitis-Šernas, Dr. V. Kudirka, Vaižgantas-Tumas, Kmitas-kun. K. Urbanavičius, kun. A. Jusaitis ir Saulės kūrų įkurėjas — prel. A. Oišauskas.

KAINA UŽ ABU TŪMU DU DOLARIU.

Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių
redakcijose ir knygynuose arba pas

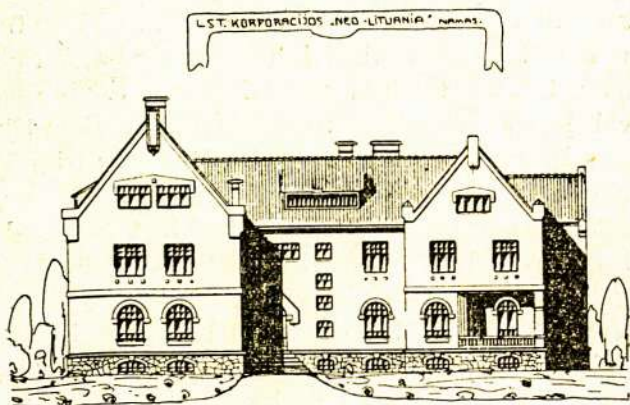
**A. MILUKAS & CO.,
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.**

Nr 2

„ŽVAIGŽDĖ“ -- MĖNESINIS ŽURNALAS.

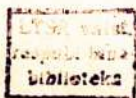
DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ“ dabar eina kaip mėnesinis literatūros, mokslo ir politikos žurnalas, leidžiamas A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond Str. Pavienės „Žvaigždė“ knygos kaina 25 centai, metams prenumerata 2 dol.

VASARIS — FEBRUARY, 1924 M.

Neo Lithuanios statomas namas (bendrabutis).

Užprašymus ir pinigų adresuokit: „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St. Philadelphia, Pa.

Mūsų laikraščiai klaipėdos klausimu.

IS „ZVAIGZDES“ „IR VEL KLAIPEDA MINIME“.

Sulig Versailles taikos sutarties Klaipėdos kraštas atskirtas nuo Vokietijos pamatuojant tuo, kaip Francijos ministeris pirm. Clemenceau paaiškino vokiečiams jų užklausimą, kad jis nuo žilos senovės laikų buvo lietuvių apgyventas, priklausė Lietuvos Valstybei, ir dabar to krašto dauguma gyventojų lietuviai yra. Beto Klaipėda yra vienintėlis Lietuvos uostas... Vokiečiai buvę tik laikini to krašto okupantai. Štai teisingi žodžiai pasakyti viso pasaulio akyvaizdoje Francūzijos premiero. Iš jų galima tik viena išvada padaryti, kad Klaipėdos kraštas vėl turi grįžti į savo senos motinos — Lietuvos prieglobstį.

Bet perduodama Klaipėdos kr. Lietuvos valstybei, Santarvė reikalauja iš Lietuvos Vyriausybės visą eilę sąlygų išpildyti. Svarbiausios tų sąlygų buvo sekančios: Lietuvos Valstybė 1) suteikia Klaipėdos kraštui autonomiją, 2) apsiima mokėti Santarvei tą dalį—Vokietijos skolų, kuri išpuola Klaipėdos kraštui ir 3) Klaipėdos uostas turi būti administruojamas tam tikros tarptautinės komisijos, kurioje dalyvautų ir Lenkijos atstovai. Aišku, kad sutikus išpildyti visas tas sąlygas, visas pareigas, Klaipėdos kraštą valdant, tektų nešti Lietuvos Valstybei, o teisės paliktų svetimoms valstybėms, t.y. Lietuvai bernautų lenkams, francūzams, vokiečiams ir t.t....

— Apie paskutiniųjų derybų pasekmes mes sužinome iš laikraščių, kad yra sudaryta nauja tarptautinė komisija, kuri iš naujo tyrinės Klaipėdos klausimą. Tomis pat žiniomis, Lietuvos Vyriausybė p. Galvanausko asmenyje, yra sutikusi, kad tas klausimas iš naujo būtų svarstomas, ir tik iš savo pusės pareikalavusi, kad tos komisijos pirmininku būtų pakviestas Amerikos Suv. Valst. diplomatas. Ir toks žmogus yra surastas, tai Mr. Norman H. Davis, kurs apsiėmė atsistoti minėtos komisijos priešakyje.

Tokiu būdu Klaipėdos kraštas vėl pasidarė tarptautinės politikos spekuliacijos objektu, vėl ant svarstyklių dedamos Klaipėdos prigulmybės ir naudojimo klausimas, lyg kad jis būtų visai naujas, dar nei kartą nesvarstytas; lyg kad oficialiai pasaulio didž. valstybių pasirašytais dokumentais ne būtų liudijama, kad tas kraštas sulig teisybės turi priklausyti Lietuvos valstybei; lyg kad pagaliau, Klaipėdos kraštas dar neperseniausia nebūtų pasisakęs kam jis nori priklausyti, ir nebūtų buvęs geresniųjų lietuvių tautos vaikų krauju išpirktas iš naujos vergijos... iš teisingumo, žmonių apsisprendimo teisės, ir ar nesivaduota ten grynais didžiųjų valstybių politikos išrovimais, prasilenkiant su etnografiniais, istoriniais ir teisės desniais.

Taigi ir naujos komisijos sprendimas vargiai bus Lietuvai palankus. Šią aplinkybę reikėjo iš anksto numatyti Lietuvos vyriausybei ir jos atstovui p. Galvanauskui. Reikėjo neprileisti, kad Klaipėdos klausimas iš naujo būtų svarstomas tarptautinėse komisijose, kada po kruvinių aukų ir milžiniškų pinigų sumų vietos gyventojų dauguma—lietuviai patys prisidėjo prie Lietuvos valstybės. Jeigu Santarvė padarė politikos klaidą, savo laiku neatidavus Klaipėdos Lietuvai, ir laukė, kada patys gyventojai pajėga

prisidės prie savo tėvynės Lietuvos, tai ne Lietuva čia kalta. Ir pagaliau kokių naujų davinų Santarvei reikalinga, kad žinoti, kaip pasielgti su Klaipėdos kraštu? Ar nepakanka to žmonių valios pareiškimo, kurs buvo padarytas 1923 m. pradžioje, numetant francuzų ir vokiečių jungą ir prisidedant prie Lietuvos? Kokio dar įrodymo reikalinga pačiai Tautų Sąjungai?

Jeigu taip bus paisomi žmonių valios pareiškimai, tai mes galime greitai susilaukti reikalavimo sutarptautinti patį Kauną, arba kitą Lietuvos miestą. Ir toki reikalavimai bus taip pat pamatuoti, kaip ir del Klaipėdos, nes Lietuva maža, silpna valstybė ir jos vyriausybė mandagiai nuolaidi yra, kad eina prieš savo žmonių norą, kad tik įtikti vienai kuriai didžiųjų valstybių. Sapienti sat.

* * *

1924 m. sausio 15 d. Tarptautinės Komisijos Klaipėdos kl. spęsti pirm Mr. Norman H. Davis buvo pasikvietęs pas save Amerikos lietuviškų laikraščių redaktorius. Atsilankė šių laikraščių redaktoriai: „Zvaigždės“ kun. A. Milukas, „Garso“ p. Simutis, „Tėvynės“ p. Vitaitis, „Vienybės L.“ p. Sirvydas, „Darbo“ p. Poškus ir „Darbininko“ p. Tumasonis.

Iš pasikalbėjimo. su p. N. H. Davis lietuvių laikraščių redaktoriai išnešė išpūdi, kad p. N. H. Davis yra palankus lietuviams, bet neturi pakankamai bešalių informacijų apie Klaipėdos kraštą. Jis buvo užsiminęs ir apie lenkų „interesus“ Klaipėdoje, bet jam buvo tinkamai apie tuos „interesus“ paaiškinta lietuvių redaktorių, ir tas padarė išpūdžio į p. Davis, ypač. kada jis sužinojo, kad trys iš apsilankiusių pas jį lietuvių redaktorių yra iš lenkų okupuotos Lietuvos dalies.

WILKES BARRE „TEVYNES BALSAS” „KLAIPEDA TIK LIETUVAI”.

...Mums Klaipėda yra brangi ne vien dėlto, kad ji iš senų senovės yra lietuvių apgyventa, bet ir dėl to, kad ji viso Lietuvos gyvenimo yra tarytum plaučiai, kuriais ji, kol gyva privalo kvėpuoti. Klaipėdos kampelis yra neatskiriama mūsų krašto dalis ūkio reikalų atžvilgiu.

Jei Lietuvai būtų suvaržyta teisė Klaipėdos uoste Lenkijos naudai, tai mūsų kraštas iš tikrųjų neturėtų nė vieno uosto pajūryje. Lenkija pasakytų, kad ji didesnė už Lietuvą, taigi ir daugiau teisės privalanti Klaipėdoje. Gi ar ne taip buvo senovėje, kada Lenkija privertė Lietuvą su ja susidėti unijon? Po unijos išdidusi Lenkija ėmė smurtingai elgtis ne tik Vilniuje, bet visoje Lietuvoje. Mes, sako, esam stipresni, taigi lietuviai turi klausyti mūsų visur...

Tiesa, Nemunu per Klaipėdą reikia gabenti Vilniaus ir Bialoviežo miškai. Bet tos žemės yra Lenkijos išplėstos Lietuvai. Tai gi tegu atiduoda, gražina jas Lietuvai, tuomet Lenkija galės apsieiti ir be Nemuno ir be Klaipėdos. Dabargi išplėšus Lietuvai miškus, Lenkija nori išplėsti ir Klaipėdą su likusiaja žeme. Lenkai juokiasi mums į akis, atėmėme iš jūsų arklių, tai atiduokite mums ir kamanas. Mes turime atsakyti jiems: svetimą arklių užsėdę, nulipsite nuo jo pavyti ir baloje.

Kodel gi tos neteisybės akyvaizdoje Prancūzija su Anglija palaiko betgi Lenkiją? Mat, tų didžiųjų valstybių piniguočiai — ypač prancūzai — geromis sąlygomis užpirko Vilniaus ir Gardino žemių miškus, kurie išgabenti yra patogiausia per Lietuvą. Tas pirkinys tai be galo didelis šiandien liūtas, už menkniekį nupirktas iš prasi-

skolinusios Lenkijos. Eglės, pušys, juodalksniai yra patogiausia gabenti Nemunu, o ažuolai, uosiai, klevai — gelžkeliais. Del to, mat Prancūzai su Anglais ir reikalauja iš Lietuvos, kad leistų Lenkijai važinėti mūsų upėmis, gelžkeliais ir kitais sausumos keliais be jokių varžymų ir be maito.

O mes galime didesniųjų valstybių biznieriams pasakyti: Jūs pirkote vogtus daigtus, taigi mes turime teisės nepripažinti jūsų tais daiktais pasipelnymo.

Klaipėda yra didžiausios reikšmės tik nepriklausomai Lietuvai. Tik jos rankose Klaipėdos kraštas ir jo uostas pavirstų dideliu daiktu, tik Lietuva tegali padaryti Klaipėdą pasaulinės vertybės uostu. Gi kol ji buvo Vokietijos rankose, tai Karaliaučius, jos konkurentas, nedavė jai iškilti: per kelias dešimtis metų Klaipėdos gyventojų skaičius išaugo tik ligi 30 tūkstančių. Karaliaučius buvo jai pavydus, Liepojui ar nepatinka jos ūgis. Ne be reikalo latviams rūpėjo, kad Lietuva negautų Klaipėdos...

Lenkija per Ambasadorių Tarybą reikalauja: atėmėme iš Lietuvos Vilnių su Gardinu, dabar tegu ji atiduoda mums Klaipėdą su Nemunu ir visą savo žemę. Tada mums sutikus su tuo jos reikalavimu, paliktą Lietuvos de jure, o išnyktą jos buvimo faktas — paliktą kevalas, o patį būtų sunaudojusi Lenkija.

Lenkija aukso kalnus žadėjo Vilniui, dabar pridėjusi žibalo, druskos ir anglių, o ištikrųjų Vilnius susilaukė skurdo, kuriam nušviesti ne bereikia nei naftos su benzinu: druskos turi, bet nebeturi kuo jaja sūdyti. Iš sostinės Vilniaus pavirto driskių bendrovė.

To pat susilauktą ir Klaipėda, pakliuvusi Lenkijos globon.....

IS „KLAIPEDOS KLAUSIMO PERSPEKTYVOS”
„TEVYNE”.

...Visų pirma reikia žinoti, kad p. Davis jau nėra tokiu ignorantu Europos politikoje, kad jisai nežinotų nors apičiupomis Lietuvos—Lenkijos ginčų istorijos. Jisai Wilsono administracijoje užėmė tokią atsakomą vietą, kaip Valstybės Sekretoriaus pagalbininkas ir finansiniu patarėju Amerikos Delegacijos Paryžiaus Taikos Konferencijoje. Taigi jisai yra pilnai apsipažinęs su Europos politika.

Vienok, nežiūrint to viso, p. Davis kalba apie „Lenkijos gyvuosius interesus” Klaipėdos uoste. Jisai kalba, kad Nemunas prasideda rytinėje dalyje Lenkijos ir todėl Lenkija norinti turėti išėjimą į jūrą Nemunu. O juk p. Davis gerai žino, kad tikroji Lenkijos teritorija nesiekia Nemuno ir lenkų smurto žygiais užgrobtus kraštus jisai jau vadina Lenkijos rytine teritorija, taipgi gerai žinodamas, kad Amerika dar neužgyrė Ambasadorių Tarybos nustatytų sienų Lenkijai... Akyvaizdoje šitų faktų mes ir negalime būti dideliais optimistais šitai komisijai darbą pradedant, nežiūrint, kad p. Galvanauskas net su didžiausiu entuziazmu jos sudarymui pritarė. Lietuviai laikraštininkai pasitarime aiškiai pasakė p. Davis'ui, kad jie remis jo misiją ant tiek, ant kiek ji atitiks Lietuvos gyviesiems interesams ir ant kiek ji supuls su teisybės dėsniais lietuvių akimis žiūrint. Kitokio pareiškimo mes ir dabar negalime padaryti ir dar štai ką turime pridėti: Ir Amerikos lietuviai, ir visa Lietuvos liaudis stovės sargyboje Klaipėdos klausimą sprendžiant ir gyvai seks šios komisijos darbuotę ir pastebėję darant Lietuvos valstybei skriaudą reaguos prieš tai kaip mokės ir kaip galės!....

Jei p. Davis eis teisybės dėsniais ir atsižvelgs į Lietuvos gyvybę ir ateitį, tai kuomet jisai grįž savo misiją atlikęs, Amerikos lietuviai jį pasveikins ir širdingai jam padėkos už jo sunkų darbą ir bešališkumą. Taipgi jam bus amžinai dėkinga ir visa lietuvių tauta. Bet jei jisai panorės tarnauti Varšavos militaristų ir globėjų užmačioms ir pridės savo ranką prie Lietuvos smaugimo, tai jisai ir Amerikos lietuvių, ir visos lietuvių tautos akyse atsidurs tarpe plėšriųjų Lietuvos priešų...

IS „GARSO“ „KLAIPEDA IR MES“.

Neužilgio prasidės Klaipėdos padėties tyrinėjimas. Tą tyrinėjimo darbą darys Tautų Sąjungos trijų asmenų komisija, kuriai pirmininkaus amerikietis Norman Davis. Teisingumo žvilgsniu tosios komisijos darbas visai bereikalingas, nes visi žino, kad Klaipėda pridera Lietuvai, o ne kam kitam.... Taigi, atsižvelgiant į Klaipėdos krašto praeitį, jo padėtį, jo gyventojus ir jų norą, tasai klausimas jau pernai turėjo būti užbaigtas, faktinai juk ir buvo užbaigtas. Bet Tautų Sąjunga, bepataikaudama Lenkijos imperializmo siekiams, nenori skaitytis su teisingumu ir su Klaipėdos krašto gyventojų valia ir norais, kiek galėdama Lietuvą spiria prileisti lenkus prie Klaipėdos valdymo, jiems duoti liuosą tranzitą Nemunu, prie ko Lietuva jokių būdu negali prileisti....

Be abejo, p. Davis žino, kad Lenkija interesuota netik Klaipėda, bet visa Lietuva. Anais metais užėmė Vilnių ir jau buvo pasiruošus visą Lietuvą sutriuškinti. Nepasisekus Lenkijai tas padaryti, dabar sugalvėjo kitu būdu Lietuvą pražudyti. Užgrobė Vilnių, tą patį nori padaryti su Klaipėda, reikalauja liusos tranzito Nemunu ir t.

t. Jei tai su alijantų pagalba Lenkijai pavyktų padaryti, ji žino, kad Lietuvai sunku būtų nepriklausomai gyventi.

Visiems yra žinoma, kad lenkai nori Lietuvą prazudyti, o francūzai, bijodami Vokietijos ir bolševikų, nori sudaryti „galingą ir didelę Lenkiją," kuri gelbėtų francūzams ar šiokiam, ar tokiam atsitikime. Francūzams sergantiems tokia pat imperializmo liga, kaip ir lenkai, nesvarbu priemonės, kokiomis tąją „didelę Lenkiją" sudarytų.

Pagalios, netik Lenkijai, bet ir Francijai būtų svarbu Klaipėdą ir visa Nemuną savo kontrolėje turėti.

Ši dalyką keliamo aikštėn, norėdami skaitytojus giliau supažindinti su Klaipėdos klausimu ir kaip svarbu mums visiems sekti Klaipėdos komisijos darbus...

Mes, Amerikos lietuviai, lygiai kaip visos Lietuvos, neišmant nė Klaipėdos gyventojų, esame aiškių-aiškiausia nusistatę: Klaipėdos neparduosime, Vilnių varduosime už visą, sujungta Lietuvą savo galvas guldysime!

IS „TRIMITO" „KURIUO KELIU?"

Supyko lenkų laikraščiai dėl paskelbtos nuomonės apie būtiną reikalą pakreipti mūsų politikos vėirą kiton pusėn, liautis antantės valstybių skverno laikytis ir orientuotis į rusus ir vokiečius, jei mes tikrai norim atgauti Vilnių. Nors pykdami, visgi pripažįsta, kad tai gal vienintelė išeitis iš susidariusios padėties, vienintelė reali programa atgauti Vilnių. Jie pripažįsta, kad būsimame neišvengiamam lenkų ir rusų susirėmime Lietuvos pozicija, ačiū jos geografinėi padėčiai, be abejo turės labai

daug sverti ir gal net galės susirėmimo likimą nulemti. Bet vistik lenkai stengiasi mums grąsinti, kad laimėjusi karą Rusija gali mums negražinti Vilniaus, betgi dar kėsintis paversti visą Lietuvą į rusų provinciją. Praėjusiam „Trimito“ numery jau buvo pareikšta mūsų nuomonė, kiek mums gręsia pavojus prarasti nepriklausomybę ir apie tai dabar nekalbėsime, atidedami smulkesnį šio klausimo nagrinėjimą kitam kartui. Dabar pažiūrėsime, kaip proto šviesoje atrodo lenkų gąsdinimai. Jie sako, kad mes galim nustoti Vilniaus visiškai, jei lenkai pralaimėtų karą. O ką gal mes dabar Vilnių turim, ar gal jį atgausim tuomet, kai lenkai laimės karą su rusais? Aišku, kad ne. Vilnių mums grąžins tik karas, karas, lenkams pralaimėjimą teikiantis. Aiškus ir visai suprantamas dalykas, kad rusai nenorės mums Vilniaus atiduoti jei jie, o ne mes jį paimsime iš lenkų, jei būsimam susirėmime jų su lenkais mes pasilikime visai neutralūs. Juk tada ir teisės reikalauti nustosime. Aišku, kad Vilnių turim mes paimiti savo jėgomis. Todėl būsimoje rusų-lenkų kovoje mes negalime būti bešalūs liūdininkai, bet turime būti aktingi kovotojai už savo sostinės atvadavimą. Vyriausybę, kuri kitaip pasielgtų tokiame atvejuje laukia ateinančių kartų prakeikimas, kaip Lietuvos pardavikų, amžinai Lietuvos sostinę praradusių....

Bet tai tik priešų gąsdinimai, o paklauskim, prie ko eina patys lenkai? Ar jie, antantės valstybių remiami, nesistengia paversti Lietuvą lenkų provincija? Juk visi metai gerai žinome, visi mes nuolat kovojam, kad tuos pasikėsinimus atrėmus. Rusų pavojus tai tik priešų gąsdinimas, o lenkų — juk tai realus, nuo kurio seniai jau esame priversti gintis.

Mūsų sumanymus lenkai vadina svajonėmis (marzenia) ir mano, kad mūsų Vyriausybė neišdrys joms sekti. Tuo atvėju jie neklveta. Mūsų krašto nelaimė, kad Lietuvos vadai vien tik tedrįsta — laikytis antantės valetybių skverno, nors tasai privedė mus prie visos eilės smūgių ir pažeminimų. Mūsų tautos vadų nepamokė Viltiaus praradimas, jie dar nori vieno smūgio patirti — prarasti Lietuvos sūnų krauju atvaduotą Klaipėdą. Ne antantės malone mes Klaipėdą gavome, ne su ja reikia mums derėtis, Lietuva suteikė Klaipėdos kraštui savivaldybės teises todėl, kad krašto gerovė reikalauja. Mūsų tas kraštas, mes jo šeiminkai ir metas atsizadėti visokių komisijų, tardymų, svarstymų, sprendimų, kurie tam tik daromi, kad mus lenkams pavergus. Kodel antanta nesirūpina, pasakysim, Rygos uostu, kurs guli didesnės negu Nemunas upės pakrantėje? Juk Dauguva irgi ne Latvių tik upė. Juk Ryga turi vakarų Rusiją ir Vilnijos dalį, kaipo hinterlandą. Jeigu antaitai rūpėtų tikrai prekybos, bet ne lenkų reikalai, ji lygiai taikytų sąlygas kitiems uostams, kaip ir Klaipėdai. Mes neabejojam, kad mūsų vyriausybė greit dar sykį patirs, kad ji eina klaidingu keliu, o tada mes sugebėsime savo svajones įgyvendinti.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBES DEKLARACIJA.

„Vilnius, Lietuva. Vasario 16 d. 1918 m.

Lietuvos Valstybės Taryba, savo posėdyje vienbalsiai nutarė kreiptis į Rusiją, Vokietiją ir kitas valstybes su šiokių pareiškimu:

Lietuvos Valstybės Taryba, kaip vienatinė Lietuvos Atstovybė, remdamosi pripažintąją tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniuje suvažiavimu nutarimu iš 18-23 d. rugsėjo, 1917 m., skelbiasi atstatanti Lietuvos Nepriklausoma Valstybę su sostine Vilniuje, atskira nuo visų kitų valstybių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis ir valstybėmis.

Tuom patim sykiu Lietuvos Valstybės Taryba apreiškia, kad Lietuvos Valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti, kiek greičiau galima Steigiamasis Seimas, demokratišku būdu, visų Lietuvos gyventojų išrinktas.

Lietuvos Valstybės Tarybos nariai:

Dr. Jonas Basanavičius, Ad. Jonas Vileišis, Kazys Bizauskas, Mykolas Biržiška, S. Banaitis, St. Kairys, D. Malinauskas, P. Klimas, V. Mironas, A. Petrusis, K. Saulys, A. Stulginskas, Antanas Smetona, J. Smilgevičius, J. Staugaitis, J. Vailokaitis.”

Lietuvos Steigiamasis Seimas 1920 m., gegužės mėn. 15 d. pareiškė:

„Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikšdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja esant atstatyta Nepriklausomą Lietuvos Valstybę, kaip demokratinę respubliką, etnologinėm sienom ir laisvą, nuo visų valstybių ryšių, kurie yra buvę su kitom valstybėm.“

MIRE WOODROW WILSONAS EX-PREZIDENTAS.

Wilsonas gimė 28 d. gruodžio 1856 m. Virginijos valstijoje, mieste Stanton. Jo tėvas buvo pastorius. Mokslus ėjo Carolina valstijose, o 1857 metais įstojo į Princetono kolegiją.

Menka jo sveikata neleido baigti advokato mokslą Virginijos universitete ir jis baigė jį privatiškai. 1882 metais pradėjo advokatauti, bet neilgai. 1885 m. pasimokinęs dar kiek, jis liko istorijos profesorium Bryn Mawr kolegijoje. Tą patį metą jis ir vedė Elena Axson dukterį presbyterų pastoriaus. 1890 m. pakviestas mokyti jurisprudencijos Princetono universitete ir tenai išbuvo 12 metų, aštuonerius metus buvo jis prezidentu tos kolegijos.

Per tą laiką jis pasižymėjo kaip gabus rašytojas politikos klausimais ir gabus kalbėtojas.

1910 m., Wilsonas tapo išrinktas gubernatorium New Jersey valstijos ant demokratų tikieto.

Pabaigoje 1911 metų jau daugelis žmonių pradėjo stoti už Wilsoną kaip kandidatą į prezidentus ir 1912 metais demokratų partijos konvencijoje mieste Baltimore, Wilsonas gavo didžiumą balsų. Vienok buvo ilga kova ir balsuota 46 sykius. Rpublikonai nominavo Taftą, Rooseveltas pats vienas išėjo į kovą su savo partija. Rpublikonams suskilus, demokratai laimėjo. Wilsonas gavo du milionu balsų daugiau už Rooseveltą ir 3 milionus daugiau už Taftą.

Už dviejų metų po to kilo pasaulinis karas, į kurį iki 1917 Wilsonas nesikišo ir bandė išlaikyti neutralitetą, nors Amerikos biznierių ir didžiama žmonių rėmė alijantus. Cia Wilsonas pergyveno nemaža įvairių kritiškų įvykių. Mėnuo po pradžios karo pasimirė jo pirmoji žmona, palikdama jam tris dukteris, iš kurių dvi ištekėję, o viena dar panelė. Metus po mirties pirmos žmonos, spalio 7, 1915 Wilsonas paskelbė, kad vesias našlę Normano Galt, įžymaus deimantų pirklio Washingtonė.

Svarbiausiu Wilsono darbu yra kova už Tautų Sąjungą. Toje kovoje jam nepavyko, nes Europos politikieriai jį apgavo ir padarė iš Wilsono kuone veidmainį. Wilsonas viską atidavė, net teisybės principus už savo mylimą idėją tautų brolybės, bet nelaimėjo nieko, nes ta brolybė dabar tiek pat tolina kai pirmiau. Jis 1919 m. ir savo mirtiną ligą igavo, važinėdamas po Ameriką ir ragindamas žmones remti įstojimą į Tautų Sąjungą ir Versalės sutartį. Bet Amerikos žmonės 7 milijonais balsų atmetė demokratų, Tautų Sąjungą ir Versalės sutartį, Wilsono peršamus.

Ką kiti sako apie Wilsoną:

Sekretorius Hughes: — „Tauta neteko didžio ir gausaus vado, kurio pasitarnavimas bus amžinai minėtinas“.

Sekretorius Hoover: — Mes visi nusiminę nebetekę didžio Amerikono, kuris ištikrujų paaukojo visą savo gyvenimą šalies gerovei.

Valetybės teisėjas Taft: — p. Wilson'as paskesniuose karo metuose ir sekantį metą po armistacijos buvo didžiausia figura ant pasaulio estrados. Joks žmogus visame šimtmetėje neturėjo tiek galės ir įtakos. Jis buvo gi-

męs vadovauti su pasitikėjimu ir narsa, ir atsitikimai suteikė jam daugiau nei kam kitam galimybės vadovauti žmonijai.

C. P. Scott — Manchester Guardian'o redaktorius: — Sutikau Wilsoną važiuojantį į Paryžių per Manchesterio miestą. Jis man atrodė kaip sąžyningas žmogus ir turįs geriausių norų įvykinti taiką. Ne mano dalykas spręsti, delko jam nenusisekė. Tuomet jis buvo didžiausia politikos figura pasaulyje. Mano manymu, jis didelis žmogus — toli nepasiekęs savo likimo delei keisto kokio fetalizmo.

Andre Tardieu. — Versailles'o Taikos Konferencijos patarėjas sako: „Karo metu dažnai kalbėjau, jog paskutiniame kare be Francijos nieks nebūtų galėjęs kariauti, be Anglijos nieks nebūtų galėjęs atsilaikyti, be Jungtinių Valstybių nieks nebūtų galėjęs laimėti karą. Nei vienas prancūzas nepamirš, jog Woodrow Wilson, paskelbdamas karą, išnaudojo klabiausia savo šalies karišką jėgą pergalei įgyti“.

Vokiečių rašytojas Maximilian Harden sako: „Wilsonas ir Leninas du didūs antipodai, kurių 1917 ir 1918 viasa žmonija klausė su karštiniu įtempimu, dabar yra suvienytu mirtyje. Jiedu tai vienintelės dvi figūros iškilusios iš pasaulinio karo ir pereis į pasaulio istoriją.

P. Wilsonas neturėjo nenuilstamo žiaurumo ir šalto praktiško galvojimo, kurie Lenino idealizme buvo veiksniai davę galimybės jam padaryti didžius dalykus. Kada Leninas pamatė savo programo nepraktiškumą jis pats pirmutinis pripažino reikalą atšaukti. P. Wilsonas gi pats nuo savęs slėpdavo kaip daug jis buvo priverstas paaukot savo taikos plianuose Paryžiuje ir jis vis tikėjosi, kad jo tikslas galų gale bus atsiektas Tautų Lygos keliu“.

Vokietijos užsienių ministerio Stresemann'o organas „Die Zeit“ rašo: „Žinia apie p. Wilsono mirtį sukelia nemalonius atsiminimus Vokietijoje. Siandien dar galima jam pritaikinti tą kietą sakinį, kurį kadaise tulas Amerikos finansistas ir politikas mėgdavo kartoti: „koliosalis nepasisekimas“.

Lloyd George — Anglijos expremieras: „Jei prezidentas Wilsonas būtų panorėjęs išsivadėti savo asmenių prietarų, idant gavus namieje savo žmonių bendrą pasitikėjimą, jis tuo būdu būtų galėjęs tikrai realizuoti Tautų Lygos idealus, atsižvelgiant į Europos viešpatijų nusileidimus, kuriuos jos būtų padarę amerikiečiams reikalaujant kokių nors pataisų lygos plianuose.

Visa nelaimė tame — tęsia toliau premieras, — kad Woodrow Wilsono nepasisekimas buvęs jo nesugebimas užkariauti savo asmeniškumą — jo atkaklumas atsisakyti nuo savo asmeniškų neapykantų.

Jojo silpnybė buvo priežastis, dėl kurios jis nesulaukė savo idealų išsipildant ir pagalios toji pat silpnybė be abejo paskubino ir jo mirtį.

P. Wilsonas negalėjo pernešti savo nepasisekimo. Pernai, kada aš jį atlankiau Washingtone, jis tebebuvo toks jau kietas užsikirtėlis prieš savo priešus. P. Wilsonas mindžiojo savo silpnesnius priešus — pavojinga politika augštam asmeniui. Galima mindžiot didžius žmones. bet ne mažuosius — tokių yra perdaug.

Bet, labiausia, p. Wilsonas buvo perjautrus politikoje.

Yra žinoma, kaip tulose pasaulio vietose uodai kankina jautrų kūną. Jei naujai atvykęs neapsipranta, jie gali jį užėst. Kaikurie politikai pergyvenę ilgų metų užsipuldinėjimus pasidaro nejauslus savo asmens kritikai. Bet Wilsonas, rodės, niekad negalėjo pakęsti politiškų.

spilkų. Jie ižeidavo jo puikę, jo jaustrų būdą. O tai būdavo tik uodų gilnojomai, tai tos mažos politikierių žaizdos į jį paveikė ir paskubino jo pabaigą.

Wilsonas paliks istorijoje didele figura. Bet jis buvo žmogus ir turėjo savo silpnybes. Jis pirmas įkūnijo į konkretį plianą tautų broliją.

Velionis Wilsonas buvo taipgi garbės nariu susikūrusios, kun. Miluko iniciatyva ir darbuote, po karo New Yorke Vilniaus lietuvių našlaičiams gelbėti draugijos.

„Neo-Lithuanijos studentai tėvynininkai.”

Atvažiavimas į Ameriką dviejų Lietuvos Universiteto studentų: Vytauto Banaičio ir Kazio Marčiulionio netikėtai sukėlė audrą tarp Lietuvos socialistų, populistų (liaudininkų) ir jiems tolygių asmenų. Su telegrafo vielų pagalba ta audra mėginta perkelti ir Amerikon. Socialistų dienraštis „Naujienos”, kairiausiųjų tautininkų „Varpas” ir „Sandaros” radikalai apsišarvoję nuo galvos iki kojų šoko ginti savąją pažangą.

Mums nedyvai, kad Lietuvos visokie „istai”, ir jiems akelai pataikauja jų plauko žmonės čia Amerikoje nustojo lygsvaros dėlei galimybės įsikūrimo prie Lietuvos Universiteto bendrabučio tėvynininkams studentams. Būdami artimais bičiuliais žydu Lietuvos žmonių siurbėlių, jie viešame gyvenime nedrįsta užkirsti kelius savo tu brangiausių mokytojų ir „geradėjų” interesams. Bet labai liudna, išvydus ir Amerikos lietuvių katalikų tarpe dirbančius iš vien su Lietuvos parazitais žydais ir jų bičiuliais istais. Dėlei tėvyninkų studentų, savo krūtinėmis apgynusių Lietuvos žemių laisvę, pasiryžimo neužleisti atsibasčiusiems iš bolševikijos žydams užimti vadovaujančią rolę mūsų tėvynės valdžioje, išėjo prieš juos karan ir bostoniškie „Darbininko” redaktorius p. Kazys Pakštas, ir jam pritardamas paskui „Draugo” bei „Garso” plunksnos kolegos. „Naujienos”, negalėdamos nieko at-rasti prieš Lietuvos nepriklausomybės apgynėjus, vadina juos „šlamštais”, už tai, ką juos pagerbė prel. Mačiulis —

Maironis, pavadindamas juos didvyriais ar ką mūsų raštijos veteranas L. Universiteto prof. kanauninkas Tumas dalyvavo jų bendrabučio kertinio akmens padėjimo apeigose. Bet tą pačių „Naujienu“ redakcija ir tai tam pačiam numeryje idėjo to paties Maironio eiles „Kai Kam“... Tuos pačius „Naujienu“ redaktoriaus keikiamus „reakcionierius“ „Darbininko“ p. Kazys Pakštas ir jo pasekėjai, „Draugo“ vedėjas bei „Garsas“ pasmerkia kaip „nekatalikus“.

Neįsleidžiant į ginčus, nes nei vienu nei kitu plunksnos karžygių nepertikrįsime, teisybė reikalauja, kad pasakytume, tuos šmeižtus esant gryna melagyste. Neo-Lithuanijos studentai savo programą drąsiai paskelbė laikraštyje „Jaunoji Lietuva“. Teskaito ir jų šmeižikai! Lietuvos vyskupijų laikraštis „Ganytojas“ išduoda jiems gerą liudijimą. Kada tėvyninkai studentai savo kraują liejo ir galvas guldė už Lietuvos žemių laisvę, pp. Kaziai Pakštai ir net Grigaičiai ar Bumšai tuomet ausis suglaude toli nuo paojaus tunojo, ir d a b a r jų garbė didesnė būtų, kad liantūsi melagingų žinių skleidimu juodinę vyrus tėvynei užsitarnavusius ir daug gero žadančius.

Vietoje ginčų varinėjimo papasakosime čia, ką anie Lietuvos patriotų atstovai savo prakalbose skelbia:

„IN AMERIKA IN LAIMES IR TURTU SALI“

Taip seniau mėgdavo mūsų žmonės savo tolimas keliones per platųjį Atlanto vandenyną teisinti. Daugeliui mūsų žmonių seniau Amerika buvo ne vien „laimės ir turto šalis“, — ji buvo taip pat ir laisvės kraštas. Sakau, Lietuvos žmonėms Amerika buvo laisvės kraštas, nes pačioje Lietuvoje gobšiam patėviui carui šeimininkaujant

vaišingas Dėdė Samas ne viena tūkstantį Lietuvos sūnų ir dukterų maloniai priėmė, nuo žiauraus patėvio persekiojimų apgynė. Garbė Dėdei Samui už tai!

Bet laikai mainosi. Mūsų tėviškę grobėciusio ir mus skriaudusio patėvio kaulus plačios Rusijos žemelė priglaudė. Nėra jau nekenčiamo patėvio, nėra jo priespaudos įrankių mūsų tėviškės namuose, mūsų Lietuvoje. Lietuvos vaikai patys subrendo ir kaip subrendę drąsiai pasakė: „Nereik mums patėvių, nė jokių globėjų, — mes patys geriau mokame savo namuose laisvi šeiminkauti!“

Nors patėviai peršasi, nors globėjai siūlosi, — priespaudos sykį atsikratę laisvi Lietuvos vaikai jų į savo namus daugiau neįsileidžia ir neįsileis! Kovos laukuose jie tai parodė.

Didžiumoje Lietuvos sodvų jau nėra patėvių — „apekūnų“ galybės. Tik jos širdis, jos Vilnius svetimos globos dar nenusikratė. Bet tikimės, kad ir mūsų Vliniui laisvės dienos išauš, kad ir jis susivienys su savo brangia tėviške. Tik būkime kantrūs ir budėkime!

Džiaugiasi Lietuvos vaikai savo bočių tėviškėje savas teises atgavę. Kaip smagu savo bočių palikimu džiaugtis! Džiaugiasi lietuviai savo tautos laisve ir dairosi. Patėvio gąsdinimų jau nematyti, globėjų neįsileidžiame. Kaip visa tai gera!

Patėvio ir „globėjų“ šeiminiakavimo ženklai visame savo plikume mūsų tėviškės rūmuose matyti. Jų padarytos skriaudos taip greit nepašalinamos, žaizdos neužgydomos. Globos atsikračius Lietuvos vaikams nyku darosi matant jų namus globėjų ir patėvio viešpatavimo laikais taip apleistus. Kur tik pasidairysi, tenai skylės, suirimas. Lietuvoje maža turtu, maža civilizacijos patogų

mu, be kurių kultūros žmogui sunku gyventi. Dairosi laisvos Lietuvos vaikai savo laisvuose, bet apytušiuose rūmuose. Jie nori gražiai tvarkingai gyventi, jie nori savo namus sutvarkyti, juos aptverti, gražiai papuošti, gėlių darželiais aplink apeodinti, kad ir patiems būtų smagu gyventi ir kaimynams galėtų savo sumanumu bei darbštumu pasirodyti.

Tikri Lietuvos vaikai žino, kad pas Dėdę Samą patėvio ir „globėju“ laikais pabėgę yra tikri mūsų broliai vieno kraujo, vienos kalbos, vieno prigimimo lietuviai. Jie žino, kad galingas ir turtingas Dėdė Samas pas jį atbėgusius priglaudė, nuo persekiojimų apsaugojo, bet drauge ir nelepino. Jis davė darbo, sunkaus darbo. Bet, būdamas teisingas, Dėdė Samas nesinaudojo neteisėtai savo globojamųjų darbu. Jis sakė: „dirbkite ir turėkite!“

Mūsų brolai pas Dėdę Samą pasirodė nesnaudaliai. Su savo Dėde jie neblogai sugyveno, darbo nebijojo, apsigyveno.

Pradėję laisvai savo tėviškėje šeiminkauti Lietuvos vaikai pamatė, kaip jiems vieniems sunku suardytuose namuose gražiai įsitaisyti. O daug ko čia įsitaisyti reikia!

Tada jie tuojau pamatė, kad pradžia reikalinga parama, kad reikalinga svetimų aplaužyti Lietuvos rūmai iš pagrindų taisyti, tobulinti. Kur pirmiausia tos paramos ieškoti, iš kur jos gauti?

Pirmiausia kreipiasi į savo kraujo brolius anapus Atlanto pas Dėdę Samą. Giminytės ryšiai, kurie brolius taip jungia, neapvilia Lietuvos, tos vargų nuniogtos šalies. Broliai Amerikiečiai be didelių aiškinimų savųjų brolių padėti senojoje tėviškėje supranta. Jie puikiai žino kas kaltas, kad Lietuvoje daug skurdo, jie žino, kuo gali savo tikriems broliams paliuosuotose bočių sodybose

padėti. Ir pasipila užuojautos reiškinys, gausios aukos senos tėvynės atstatymui. Kiek Amerikos lietuviai savo brolius senojoje tėvynėje sušelpė, — apie tai ir pasakoti nereikia. Daug milijonų dolerių visokais būdais Lietuvon iš Amerikos atplaukė. Tų dolerių dėka pirmiausia Lietuva turi šiandien savo stiprųjį litą.

Amerikos brolių atjautimas ir duosnumas mums Lietuvoje esantiems yra gerai žinomas. Mes taip pat žinome, kad kartais šis duosnumas ne visai gerai (jei neiškoti aštresnio žodžio) buvo išnaudotas. Kiek mūsų žmonių važinėjo Amerikon pas savo brolius aukų ir pašalpų prašinėdami! Jų tarpe buvo ir tokių, kurie aukų prašė ne nenuaštant Tėvynės įvairiems atstatymo darbams, bet tam tikrų politinių partijų bei grupių sustiprinimui.

Žinoma, nieko negalima pasakyti, kad Amerikos lietuvių tarpe yra įvairių pažiūrų žmonių, kurie sulig savo noro gali atskiras partijas šelpti. Bet vienas dalykas čia yra labai aiškus ir bendras: tai mūsų broliai Amerikoje šelpia savo brolius senojoje tėvynėje kaino savo brolius lietuvius. Ką jie šelpia, ką pasirenka, tai jų pačių šventa teisė...

Stai dabar atvažiavo Amerikon „Lietuvių Studentų Tėvyninkų Korporacijos „Neo-Lithuania“ delegatai.

Kiekvienas Amerikos lietuvis čia gali užduoti šiuos klausimus:

I. Kas tai yra toji „Lietuvių Studentų Tėvyninkų Korporacija, kokie jos tikslai ir veikimo būdas?

II. Ko Atvažiavo Amerikon Korporacijos „Neo-Lithuania“ delegatai?

Tinkamai šiuos klausimus išaiškinus galima tikėtis ir laukti gero delegacijos priėmimo ir artimų santykių užmezgimo tarp Amerikos lietuvių tautiniai nusistačiusios

visuomenės ir lietuvių studentų tėvyninkų korporacijos. O tai išeis ne tik bendrai abeju naudai, bet ir visos Lietuvos labui.

Lietuvių studentų tėvyninkų korporacija įsikūrė 1922 m. rudenyje Kaune prie Lietuvos universiteto. Tai yra nepartinė draugija, jungianti tautiniai ir valtsybiniai nusistačiusią aukštųjų mokyklų lietuvių moksleiviją. Vyriausiasis jungiamasis dėsnis yra tautybės principas. Visi tautiniai nusistatę aukštųjų mokyklų moksleiviai gali būti korporacijos nariai, nežiūrint jų vidurinių sąžinės įsitikinimų ar konfesinių skirtumų. Sioks principas priimtas turint galvoje, kad Lietuvoje, ypatingai po Klaipėdos krašto prijungimo, yra įvairių konfesijų gerų lietuvių tėvyninkų. Būdami pirmoje eilėje tėvyninkai, korporacijos nariai laikosi visų lietuvių tautos vienijimo ir stiprinimo dėsnių. Todėl jie, kaip organizacija, atmeta dalyvavimą atskirose politinėse partijose, kurios tarp savęs tu pačių lietuvių jėgas bereikalingose kovose aikvoja. Bet atskiriems Korporacijos nariams nėra užginta esant reikalui palaikyti tos politinės pajėgos, kurios nepriešingos lietuvių tautos interesams. Šiuo žvilgsniu Korporacijos nariams palikta visiška laisvė. Bet niekas tegul nemano, kad korporacija „Neo-Lithuania“ yra partinė organizacija, kad ji tarnauja vienai ar kitai Lietuvos politinei partijai, ar jcs itakoje yra! Korporacija yra tik lietuvių tautos reikalų ginėja ir iš savo narių rūpinasi išauginti gerų darbininkų tautos dirvai.

Kilnūs yra korporacijos „Neo-Lithuania“ tikslai, rimtas darbas pradėtas. Korporacija drange su kitais tautiniai nusistačiusiais studentais tuoju po savo įsisteigimo stoji kovon su lietuvių kalbos niekinimu Lietuvos universitete ir tą kovą laimėjo. Ir savo vidaus gyvenim-

me per trumpą savo gyvenimo laiką ji daug padarė, bet dar daugiau užsidėjusi padaryti. Tiktai sekmingam veikimui, kaip paprastai pradžioje yra, randasi ne maža kliūčių, kurių svarbiausia yra tai namų neturėjimas. Kaune dabar taip maža namų, taip maža butų, kad žmonėms sunku bent šiokią tokią pastogę surasti, nekalbant jau apie civilizuoto gyvenimo patogumus.

Korporacijai „Neo-Lithuania“ be savo namų visai negalima veikimo programos išplėsti, nė vykinti. Tą aiškiai numatydama ji ir nutarė kuo greičiausia Kaune pasistatyti sau tinkamus namus, kurie ne tik korporacijos svarbiems reikalams tarnautų, bet drauge ir daugelį neturtingų studentų mokslo metu savo kambariuose priglausti galėtų.

Korporacija nutarė, ir ilgai nelaukdama savo nutarimą pradėjo vykinti. Ji išgavo Kaune ant Vytauto kalno gražiausioje vietoje savo namams tinkamą plečių (netoli tos vietos, kur manoma statyti Lietuvos universiteto rūmai), parūpino išvymią sumą pinigų namams pradėti, ir, švenčiant 11 lapkričio Korporacijos gyvenimo metines sukaktuves, žinomas lietuvių tautos veikėjas bei pragarsėjęs rimtas rašytojas kan. Tūmas—Vaižgantas iškilmingai pašventino pradėtų statyti namų kertinius akmenis. Iš nieko „Neo-Lithuania“ pradėjo, o metus pagyvenusį jau tokį didelį darbą rimtai užvedė. Pradėjo darbą, jį ir varys iki galo! Korporacijos gražūs namai netolyroje ateity puoš Kaune Vytauto kalną! Toks yra tvirtas tėvyninkų korporacijos pasiryžimas. Bet šis pasiryžimas tarp kito ko remiasi tvirtu tikėjimu, kad Lietuvos visuomenė tiek savo senoje tėvynėje, tiek Amerikoje supras tėvyninkų korporacijos pradėtą svarbų darbą ir savo išgalėmis neatsisakys jo remti. Turėdami tai, galvoje stu-

dentai tėvyninkai pasiuntė Amerikon savo išrinktus delegatus Kazi Marčiulionį ir Vyta Banaitį. Pasiuntė juodu pas savo kraujo brolius, gyvenančius Dėdės Samo sodybose, kad jie tenai vietoje supažindintų su senosios tėvynės vaikų pastangomis savo namus kuo geriausia sutvarkyti, kad tam sutvarkymui paramos gautu. Daug vilties korporacija „Neo-Lithuania“ yra Amerikos broliuose lietuviuose sudėjusi. Ji tikisi, kad neapsivils, kad broliai Amerikiečiai padės, jei tik jų prašysime.

O jie prašo galimų dalykų. Jie prašo padėti Lietuvos studentams tėvyninkams savus jaukius namus pasistatyti, kad nereikėtų, kaip dabar daugeliui Kaune prisieina, po palėpes vargti!

Jie tikisi, kad broliai Amerikiečiai juos pilniausia supras, kad jų duosnios rankos jiems nebus užgniauztos. Ne niekams jie aukų prašo, bet gražiems namams, kurie ne tik Vytauto kalną puoš, bet ir Lietuvai tautinio darbo veikėjų paruoš.

Iš savo pusės jie broliams Amerikiečiams neliks už jų aukas skolingi. Firmiausia jie sulig išgalių rūpinsis, kad mūsų tautos dalis Amerikoje niekad nebūtų užmiršta, kad norintiems į bočių žemę sugrįžti visada malonus priėmimas būtų, kad oroliški jausmai amžinai mus vienytų.

Inžymesnių aukotojų vardus jie niekad neužmirš, bet aukso raidėmis juos savo namų prieangyje išrašys, kur jie kartu kartomis savo brolius — geradėjus primins.

Su tokiais tai uždaviniais ir pasiryžimais atvyko Amerikon „Lietuvių Studentų Korporacijos „Neo-Lithuania“ delegatai. Pasisakę ko atvyko, jie broliškai tautinei Amerikos lietuvių visuomenei taria: „Broliai ir Sesutės, štai kas mes esame ir ko iš jūsų tikimės! Jie tikisi, kad

grįš Lietuvon Jumis neužsivylę, o tenai sugrįžą visiems dar kartą apie Jūsų vaišingumą ir duosnumą papasakos. Lai gyvuoja viso pasaulio lietuvių vienybė!”

Sitaip, maž daug, kalba Neo-Lithuanijos atstovai visur kur jie Atsilanko pas brolius Amerikiečius.

Be to leitenantas Banaitis iškelia lietuvių sena, deje užmirštą muzikos instrumentą kankles, paaiškindamas jų istoriją ir skambindamas jomis gražias melodingas lietuvių liaudies dainas.

Geistina, kad netik Neo-Lithuania, bet ir visos egzistuojančios ar įsikursiančios lietuvių studentų organizacijos mūsų Tėvynėje pasirūpintų savus namus įsigyti. Nereikėtų tada mūs studentijai susigrūdus vargti žydiškų „kromų“ palėpėse ir būti nuolatinėje baimėje, kad ir iš tų pačių laktų juos neišvarys sekvestro keliu, kaip pačiai šių žodžių rašytojai teko nelemtis būti akyėna liudytoja. Prireikė naujam valdininkui, iš kitur atvykusiam, buto. Buto gi nėra. Milicija darban — ieškoti. Nebersurandant liuso buto, švyst išmetė vieną kitą iš palėpės studentbalaikį ir apgyvendino valdininką su šeimyna; išmestieji tuo tarpu atsiduria atviroj gatvėj — be jokio stogo ant galvos. Nebersurandami, kur prisiglausti, dažniausia tie nelaimingi išvaryti iš palėpių važiuoja kaiman pas gimines (jei tokius turi) ir sugaišta mėnesius ar net ištissus metus kol gauna kamputį kur nors pas draugus, — jau ir taip angštai susigrūdusius — įsisprauti. Net patiems augštiesiems valdininkams prisieina ilgai vargti iki milicija drastiškomis priemonėmis suranda jiems butą Kaune. Vienas Augščiausiojo Tribunolo narys, parkelias vęs iš Tolimųjų Rytų, kur atstovavo mūsų Respubliką,

gyveno su visa savo šeimyna — (žmona, dviemi dukterimi lankančiomis Lietuvos universitetą ir sūnum gimnazistų 3-čios klasos) — viename mažilytine kambarėlyje pas Teisingumo Ministerijos sargą (kiemėlavį) ir rašėnėsių komilicija surado jiems du apgriautu, apšiupusiu kambariu su viena virtuve penkioms žydu šeimynoms bendrai. Tai ką jau kalbėti apie vargšus studentus be įtakos, be „tepalo“!

Sykį apsilankius pas savo pažįstamus studentus, net savo akims nenorėjau tikėti, pamačius kaip jie angštai gyvena. Nedidokame kambaryje, kokiame Amerikoje dviese nelabai įsitemktų, stovi keturios siauros lovelės. Aštuoni studentai sutelpa po du kiekvienoje lovelėje, o devintasai, kaip jie man aiškino, pasiklejas ant plikų grindų. Tarpe sustatytų lovų toki siauryčiai tarpai, kad vos gali prasislinkti. Jokių kitokių baldų nėra ir nebūtų jiems nei vietos. Lovelės viską užvažuoja: kedės, skobnelius, etc. Moklasmečio gale vienas jų apsivedė su ne visai beturte mergica. Toji, be kito ko, iš tėvų gavo kraičio ir paravanėli (screen'ą). Tuo paravanėliu jaunavedžiai užsitveria nuo draugų tame jau kambaryje. Na, ar galima norėti, kad šitokiose nenaturalėse sąlygose baigę mokslą mūsų jaunuoliai būtų tinkamais kūnu ir dvasia tautos darbininkais? Suprantama, kad nei Ir tie, ką kenkia lietuviams studentams — nepaisant kūriai partijai ar jokiai partijai jie priklausytų, — atvirai eina ranka rankon su mūsų šalies priešais, kurie visais būdais stengiasi pasunkinti sanlygas lietuvių vaikams augštąjį mokslą įgyti — vieninteliai tuo tikslu, kad lietuviai, dėl stokos savosios inteligentijos, būtų priversti visas patogiausias bei atsakomiausias politikoje ir pramonėje vietas užleisti svetimiams valdininkams — mūsų neprigulmybės priešams.

Dėl keno nors asmenių gi įsitikinimų nepriderėtų rimtiems Amerikos lietuviams kelti triukšmo. Juk reikia žinoti, kad pats Dr. J. Staugaitis (socialistas), kuris pasirašė ant tos nefortuniškos kablegramos, nėra jau toks griežtas katalikų neapkentėjas, kaip jį „Naujienos“ parodo. Visai ne! Antai pereitą žiemą užsinoūdijo smalkėmis jojo jauniausioji sesuo (pamotės) medikė studentė. Dr. Jonas Staugaitis, kaipo vienintelis tos mergaitės globėjas, palaidojo ją su visa katalikiškų šermenų pompa. Iš vakaro velionės lavonas su didelėm iškilmėm, kan. Tumui, — (kuris, a propos, „palaimino“ Neo-Lithuanios namo kertinius akmenius), lydint ir giedant atatinkamas psalmes, atnešta Vytauto bažnyčion, kame išbuvo visą kiaurą naktį ir sekančią dieną iki saulėleidžio. Visose tų šermenų bažnytinėse pamaldose už mirusiają buvo ir Dr. Jonas Staugaitis ir paskui, nuleidęs savo žilą galvą, lydėjo į kapus, nei maž nekeldamas protestų, kad kunigas ir zakristijonas nešina kryžiais per visą miestą iki kapų vadovavo tam liudnam maršui.

Dr. J. Staugaitis nevengia nei kitų bažnytinių apeigų. Tą pačią žiemą, nepaisydamas savo socialistinių įsitikinimų, kūmavo tūlam Kauno bankieriui. Ir laikydamas kūdikį krikštan, kuomet kan. Tumas — (vėl tas pats Tumas!) — jam paliepė kalbėti poterių, pasirodė, kad Dr. Staugaitis anaipol nėra tų poterių pamiršęs nei jiems priešingas; sukalbėjo nei nepamikčiojęs — kaip griučką krimsdamas. Jei Dr. Staugaitis — vienas „garsaus“ kabelio autorių — nesibaido nei kryžių, nei maldu, nei net bažnyčios Kaune — pačiame savo soc.-liaud. partijos centre — tai ir „Naujienoms“ & Co. nepriderėtų taip jau drąsiai spirginti akis Neo-Lithuanios studentams delegatams, vien tik dėl to, kad kan. Tumas ar kitas ku-

nigas pašventino jų namo kertinius akmenius. Visiems gi kitiems ne „Naujienu“ plauko lietuviam nereikėtų nei domės kreipti į tą subankrutijusį kabelį. Jojo autoriai patys matome iš viršminėtų faktų — vienaip skelbiasi, kitaip elgiasi. Ir nei kiek neabejotina, kad jei Kaune socialistų liaud. partija sumanys pasistatyti savus namus, būtinai nuvažiuos pas kan. Tumą ar kitą kurį mūs dvasiškių paprašyti tuos namus pašventint. Turima pamato taip spręsti mačius Dr. J. Staugaičio, p. Sleževičiaus ir kitų tos partijos šulų „dievotumus“. Taip vasarą, Dievo Kūno šventėje, p. Sleževičiaus balkonas buvo puikiausia išpuoštas altorėlis su Dievo Motynos ir V. Jėzaus paveikslais, taipgi kryžiumi. Kitus liaudininkus buvo matyta einančius procesijoje be kepurių paskui kunigą su Svenčiausiu ir net klaupiant ties altorėliais. Taigi, vieton užsipulti ant nekaltų jaunų studentų už tai, kad jie nori padėt pastatyt bėdniems studentams žmonišką namelį, lai p. Grigaitis važiuoja atgal Kaunan atverstų savo vienminčius. Kitaip gali jis juos atrastijau nuvirtusius kur nors nuo socializmo.

Bet ir pats p. Grigaitis, kuomet su juom susitikau Klaipėdoje, neatrodė tokiu nesocialistų engėju, kokiu jis nūnai afišuojasi. Priešingai, jis tada kaip tik skundėsi savo partijos valdininkų nekompetentiškumu, apsileidimu. Su tais gi jo nekenčiamais kunigais toli gražu nesiangščiojo tikrai draugiškai pasikalbėti. Girdėjau paskui tūlą kunigą šitaip kalbant: „Pijušui, matyt, išėjo geran apsilankymas Lietuvoje; jis suvis ne toks žmogus, kaip buvo manyta... ale tikrai jis sukatalikėjo! Gaila, kad neapsilieka Lietuvoje; turėtume gabų krikščionių demokratų partijos vyrą“.

Tai autentiški žodžiai „Naujienu“ redaktoriaus gero pažįstamo kunigo.

Tiek apie „Naujienu“ pakelta lermą sanrišyje su Neo-Lithuanios tėvyninkų studentų delegacija ir Dr. J. Staugaičio & Co. „perspėjančiu“ kabeliu.

Neo-Lithuanijos studentų bendrabučiui lig šiol surinkta Amerikoje apie \$3,000.00.

ATSISAUKIMAS.

Telšių Jaunimo Ateitininkų kuopa šiandieną jau yra aukštokame laipsnyje, narių turi 75, ir vis auga ir auga. Malonu yra, kad jaunieji draugai su visa siela yra savo darbui atsidavę. Jaunimas tai tautos ateitis, jei jaunimas blogas, tai tautos ateitis bus bloga, o jei jaunimas doras tai tautos ateitis bus blaiva. Todėl brangūs Amerikos lietuviai padėkite mums šitame kilniame darbe: knygomis laikraščiais ir t.t. Teisybė ir Lietuvoje yra gražių knygų, bet deje, kad pas mus stoka pinigų. Todėl esame priversti šauktis brolių Amerikiečių pagalebos, nors mūsų silpnas balsas, bet gal išgirs užmarių broliai ir sušels mus literatūra. O mes jaunieji Ateitininkai ugdysime tą Kristaus meilės ugnelę ir paskui skleisime visuomenėje.

Rašyt. J. Valančius.

S. S. knygas ir laikraščius prašome siųsti šiuo adresu: Jurgis Valančius, Telšių lietuvių gimnazija. Lithuania.

REDAKCIJOS ASTSAKYMAI. — Gerb. Dr-ui J. Basanavičiui Vilniuje: — Jūsų straipsnį ir laišką gavome. Su-naudosime sekančiame „Žvaigždės“ numeryje.

Taipgi kitų mūsų gerb. bendradarbių rašiniai, dėl stokos vietos, atidėti sekančiam „Zv-ės“ num.

NEO-LITHUANIJOS DRAUGIJOS ATSTOVU IGALIOJIMAI IR LIETUVOS UNIVERSITETO, LIET. VALSTYBES UZS. MINISTERIJOS IR LIETUVOS ATSTOVO AMERIKAI PATVIRTINIMAI.

UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIJA

№ 2597

Kaunas, 1923 m. gruodžio mėn. 7 d.

Lietuvos Universiteto Rektoriaus

V. Čepinskio

parašas ir Lietuvos universiteto antspaudo

Šis aktas siuo tvirtinama.

Registruojamo mokesnio paimta *penkis* lit.

№ 134 iš 1922 m.

Gurs
Kasų Skyriaus Vičiulinkas

Vašingtonas, D. C.,
1924 m. sausio mėn. 11 d.
Nr. 250

Lietuvos Respublikos Atstovybė
Suvienytoms Amerikos Valstybėms šiuo
tvirtina Lietuvių Studentų Tautininkų
Korporacijos 1923 m. gruodžio mėn. 3 d.
išduotą igaliavimą studentams Kaziu
Marčiulioniui ir Vytautui Banaičiui.

Tvirtinimas atliktas dovanai.

K. Braunas
LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSTOVAS
SUV. AMERIKOS VALSTYBĖMS

"AUŠROS" 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

Antrosios Dalies [Italpa

- 1) "Aušros" Paminėjimui — Jono Kriauciūno; 2) XIX Amžiaus Pabaigos Musų Dainiai — L. Šimučio, "Garso" redakt.; 3) Gimamosios Literatūros Platintojai (su paveikslais: Vysk. M. Valančiaus, Jurgio Bieliako ir Kun. Miluko, P. Mikolainio, J. Kriauciūno, Dr. P. Matulaičio, Dr. Bagdanavičiaus, Kun. Bulvičiaus, And. Dubinsko, Kunigų: M. Miežinio, A. Vienužio, V. Juzumavičiaus, Kl. Kozmiano, P. Šilinskio, J. Katėlos, J. Žebrio, V. Dargio, A. Staniūkyno, J. Naujoko, A. Civinško, M. Gustačio, Duobos, J. Totoraičio, A. Jusačio, M. Šedvydžio, (Vyskupo) Jurg. Matulaičio, J. Davidavičiaus; toliaus agr. Totoraičio, J. Česnos, J. Kačergio, Pr. ir A. Matulaičių, A. Daniliausko, S. Kuselevskio, P. Mikalausko); 4) "Aušra" ir Musų Prieteliai Svetur — J. O. Širvydo, "Vienybės" redaktoriaus (su paveikslais: J. O. Širvydo, J. J. Kraševskio, K. Skiruntaitės, L. Kondratavičiaus ir T. Norbuto); 5) Tautos Atbudimas — Kun. A. Miluko; 6) Spaudos Platinimas Dzukijoje — S. E. Vitaicio, "Tėvynės" redaktoriaus; 7) Vysk. Valančiaus Intaka — Kun. N. J. Petkaus; 8) P. Mikolainio Prityrinai; 9) "Aušros" Intaka (anot Valžganto); 10) Amerikos Lietuvių Leidėjai — J. Pranaičiūtės, "Žvaizdės" redaktorės (su paveikslais: J. Pranaičiūtės, J. Paukščio, A. Olševskio ir kunigų: A. Miluko ir V. Varnagirio); 11) "Aušros" Pasirodymo Priežastys — Dr. Šliupo; 12) Jurgis Bielinis (Bieliakas); 13) Ex-Prezidentas A. Smetona apie Maironį; 14) Vilkutaitis, "Amerikos Pirtyje" autorius apie Aušrą; 15) Maironio žodžiai Prie Basanavičiaus Paminklo; 16) Baigiant Darbą.

KAINA UZ ABU TOMU DU DOLARIU.

Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių redakcijose ir knygynuose arba pas

A. MILUKAS & CO.,
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.

Bell Phone

Oregon 3995 M

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia. Pa.

Lietuvės Daktaras ir Chirurgas

Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.

„ 2 „ 4 P. M.

„ 7 „ 8 P. M.

Nedėliomis „ 10 „ 8 P. M.

Telephones Bell: Kensington 2651 W

Dr. F. Trygar

Gydytojas Akušeras ir
Chirurgas

3119 Richmond Str., Phils., Pa.

Valandos: nuo 8 iki 10 iš ryto,
nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 9 vakare,
nedėliomis nuo 11 iki 2 ir nuo 8
iki 9.

Gėrėkis Pain-Expellerio Trynimu

Nelauk ligi to, kuomet jau bėsi priverstas atsiguulti. Po sunkiam dienom darbom, savo rankom, kojom ir pečiom suteiki paleogviningą!

Žmogus, kuris diaba su savo muskulais, negali būti sergėdėis. Pasmėginkit Pain-Expellerio švitrinti skaudamas vietas.

Išvengkite skaudamų pečių ir diorandų sąnarių. Pain-Expelleris palaiko sveiką žmogus geroje padėtyje!

35c. ir 70c. už bonka aptiekoms.

F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th St., Brooklyn, N. Y.

Prisiųskit prenume-
ratą už „Žvaigždę“.

NENUSIGASKIT— JIS TIK IEŠKO BAMBINO

Kaina 35c.
aptiekose

Jis žino kur motina laiko Bambino—ir jis žino, kad jis jo nori. Kudikini Bambino reiškia tiek, kiek išėmimas iš šėpos skaudios vaisių košės.

BAMBINO

Inc. S. V. Pat. Eufre.

yra nepuvojingas—pasekmingas—saldaus skonio vidurių paliuosuotojas.

Kudikiai mėgsta jį. Jie net prašo daugiau.

Jei jūsų kudikis neramus, turi aptrauktą liežuvį, negali ramiai miegoti, labai verkia tarsi skausmų kankinančias, tai išvėlykite jo sistemą su lengvu vidurių paliuosuotoju, tokiu kaip Bambino. Jis jį ims su noru ir daug geriau jausis nuo jo. Į kelias valandas nemalonūs simptomai turės pranykti.

F. AD. RICHTER & CO., 104-114 So. 4th Street, BROOKLYN, N. Y.